

พฤติกรรมการณ์การดูโทรทัศน์ของเด็ก

จากการสังเกตการณ์การดูโทรทัศน์ของเด็ก ๆ ผู้วิจัยพบว่าเด็กไม่ได้นั่งจ้อง
ดูโทรทัศน์นิ่ง ๆ เพียงอย่างเดียว ในทางตรงกันข้ามเด็ก ๆ มีกิจกรรมอื่นทำหรือมีการปฏิสัมพันธ์
กับคนในครอบครัวไปด้วยเสมอ พฤติกรรมการณ์การดูโทรทัศน์ของเด็กจึงมีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับ
กิจกรรมที่ทำ หรือบุคคลที่ร่วมดูโทรทัศน์อยู่ด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 4 ประเด็นดังนี้

1. การดูโทรทัศน์โดยไม่ทำกิจกรรมหรือปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น
2. การดูโทรทัศน์กับการทำกิจกรรมต่าง ๆ
3. การดูโทรทัศน์กับการทำกิจกรรมและบุคคลที่ร่วมกิจกรรม
4. บุคคลที่ดูโทรทัศน์กับเด็ก

1. การดูโทรทัศน์โดยไม่ทำกิจกรรมหรือปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น

จากข้อมูลการใช้เวลาของเด็ก ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ จะเห็นว่าถึงแม้
เด็ก ๆ แต่ละคนจะใช้เวลาดูโทรทัศน์มากน้อยต่างกันไป แต่สิ่งที่เหมือนกันก็คือเวลาสำหรับการดู
โทรทัศน์เพียงอย่างเดียวโดยไม่มีการทำกิจกรรมหรือการปฏิสัมพันธ์เลยนั้นมีอยู่น้อยมาก หรือไม่มี
เลยในเด็กส่วนใหญ่ เด็กที่มีการใช้เวลาในส่วนนี้มากที่สุดในช่วงเวลา 3 วัน ได้แก่ กานต์ใช้
เวลา 55 นาที รองลงมาคือ เอ๋ 45 นาที โม 25 นาที และน้ำตาล 10 นาที ซึ่งเด็กทั้ง
4 คนนี้เป็นเด็กคนเดียวในครอบครัว นอกจากเด็กกลุ่มนี้แล้วคนอื่น ๆ ไม่ได้ดูโทรทัศน์โดย
ปราศจากการทำกิจกรรมอื่น ๆ เลย

เวลาที่เด็กดูโทรทัศน์เพียงอย่างเดียวพบในช่วงเวลาการดูการ์ตูน เด็กที่ไม่มี
พี่น้องหรือเพื่อนร่วมวงดูโทรทัศน์ จะนั่งนิ่ง ๆ ดูโทรทัศน์ได้ช่วงเวลาหนึ่ง เนื่องจากรายการ
การ์ตูนเป็นรายการที่เด็กชอบมากที่สุด จึงสามารถดึงดูดความสนใจจากเด็ก ๆ ได้มากพอที่จะ
ละเว้นการทำกิจกรรมอื่นไปชั่วขณะ แต่เมื่อใดที่เด็ก ๆ พบว่ารายการโทรทัศน์ไม่น่าสนใจอีก
ต่อไป ก็จะเปลี่ยนไปทำกิจกรรมอื่นแทน

ข้อมูลดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าการดูโทรทัศน์ในสภาพที่เป็นจริงนั้น เป็นกิจกรรม
หนึ่งที่เกิดขึ้นร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ และผู้ดูไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่สามารถเลือกได้ว่าจะให้ความ
สำคัญกับสิ่งใดมากกว่ากันระหว่างรายการโทรทัศน์กับกิจกรรมหรือบุคคลที่อยู่ร่วมกันในขณะนั้น

2. การดูโทรทัศน์กับการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ในขณะดูโทรทัศน์ เด็ก ๆ ไม่ได้ใช้เวลาทั้งหมดกับการจ้องอยู่หน้าจอโทรทัศน์ แต่จะมีการทำกิจกรรมต่างควบคู่ไปด้วยเกือบตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเล่น การรับประทานอาหาร หรือทำการบ้าน ซึ่งจากการเก็บข้อมูลพบว่า น้ำตาลเป็นเด็กที่ใช้เวลาในส่วนนี้มากที่สุด คือ 6 ชั่วโมง 5 นาที กิจกรรมต่าง ๆ ที่น้ำตาลทำขณะดูโทรทัศน์มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 20
กิจกรรมที่ต.ญ. น้ำตาลทำขณะดูโทรทัศน์

กิจกรรมที่ทำ	เวลาที่ใช้ (3 วัน)	เฉลี่ย 1 วัน
รับประทานอาหาร	0.10'	0.03'
เล่นของเล่น	1.05'	0.22'
ทำการบ้าน	2.50'	0.57'
อ่านหนังสือ	0.40'	0.13'
วาดรูป	1.20'	0.47'

กิจกรรมกรรมที่น้ำตาลใช้เวลาทำในช่วงดูโทรทัศน์มากที่สุดคือ การทำการบ้าน โดยปกติแล้ว น้ำตาลจะเริ่มทำการบ้านตั้งแต่เวลาประมาณ 19.30 น. ซึ่งเป็นเวลาที่แม่และยายกำลังดูรายการข่าว น้ำตาลไม่ได้สนใจกับโทรทัศน์ อาจเหลือบดูบ้างเมื่อได้ยินเสียงที่น่าสนใจ เป็นต้นว่า เสียงเพลงประกอบโฆษณา แต่โดยส่วนใหญ่ก็จะให้ความสนใจกับการบ้านจนกว่าจะแล้วเสร็จประมาณ 20.30 น. หลังจากนั้นก็จะนั่งเล่น อ่านหนังสือ หรือวาดรูป และเมื่อจบรายการข่าว น้ำตาลก็จะดูรายการการ์ตูนหลังข่าวอย่างสนใจ จนกระทั่งได้เวลานอน

สำหรับกิจกรรมที่เด็กคนอื่น ๆ ทำในขณะดูโทรทัศน์ ก็เป็นเช่นเดียวกับน้ำตาล โดยเด็กแต่ละคน มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 21
กิจกรรมที่เด็ก ๆ ทำขณะดูโทรทัศน์

กิจกรรม	บลิว	เอ็ม	ปูน	กานต์	เอ็ง	อ้อบ	โม	งา	ดวง	พริสซี	น้ำตาล	เอ้
รับประทาน	-	-	-	X	-	-	X	-	X	-	X	-
เล่น	-	-	-	X	X	-	X	-	-	X	X	-
ทำการบ้าน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-
อ่านหนังสือ	X	-	-	X	X	-	X	-	-	X	X	X
วาดรูป	-	-	-	-	X	-	X	-	-	-	X	X

กิจกรรมที่เด็ก ๆ ทำมากที่สุดขณะดูโทรทัศน์ คือการอ่านหนังสือ รองลงมาคือการเล่น และการรับประทาน ซึ่งจากการสังเกตการณ์ผู้วิจัยได้พบว่า กิจกรรมที่เด็ก ๆ ทำดังในตารางข้างต้นนี้ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เด็กให้ความสำคัญ ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมหลักซึ่งมีการดูโทรทัศน์เป็นกิจกรรมประกอบ ยกเว้นการรับประทานซึ่งสามารถทำพร้อม ๆ กับดูโทรทัศน์ได้ จัดว่าเป็นกิจกรรมหลักที่มีความสำคัญเท่า ๆ กัน และยังช่วยส่งเสริม สร้างความเพลิดเพลินให้กันและกันอีกด้วย

สำหรับการเล่น การอ่านหนังสือ การทำการบ้าน และการวาดรูป กล่าวได้ว่าเป็นกิจกรรมหลักมากกว่าการดูโทรทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านหนังสือ เป็นกิจกรรมที่ต้องให้ความสนใจและใช้สมาธิมาก ผู้วิจัยพบว่าในขณะที่อ่านหนังสือยังเป็นหนังสืออ่านเล่น หรือหนังสือการ์ตูนด้วยแล้ว ไม่เพียงแต่เด็ก ๆ จะไม่สนใจรายการในโทรทัศน์เท่านั้น สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวในขณะนั้นก็ไม่สามารถเข้าถึงการรับรู้ของเด็ก ๆ ได้เลย ดังนั้นหากจะกล่าวว่าช่วงเวลาดังกล่าวนี้เป็นเวลาทำกิจกรรมอื่น ๆ มากกว่าการดูโทรทัศน์ก็คงไม่ผิดไปจากความจริงที่เกิดขึ้นเลย

3. การดูโทรทัศน์กับการทำกิจกรรมและบุคคลที่ร่วมกิจกรรม

กิจกรรมที่เด็ก ๆ ทำขณะดูโทรทัศน์ นอกจากจะเป็นกิจกรรมที่ทำคนเดียวแล้ว ยังมีกิจกรรมที่ทำร่วมกับบุคคลอื่น ๆ อีกด้วย ดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 22

กิจกรรมที่เด็ก ๆ ทำร่วมกับบุคคลอื่นขณะดูโทรทัศน์

ชื่อ	กิจกรรม + บุคคล
บลิว	รับประทานอาหาร + พี่น้อง / พี่เลี้ยง
เอ็ม	รับประทานอาหาร + พี่น้อง / พี่เลี้ยง
ปุน	รับประทานอาหาร + พี่น้อง / พี่เลี้ยง
เอ็ง	เล่น + พี่น้อง / พี่เลี้ยง
อ้อบ	เล่น + พี่น้อง / พี่เลี้ยง
น้ำตาล	รับประทานอาหาร + ครอบครัว เล่น + เพื่อน วาดรูป + เพื่อน
เอ้	ทบทวนวิชาเรียน + ญาติ

ตารางที่ 22 (ต่อ)
กิจกรรมที่เด็ก ๆ ทำร่วมกับบุคคลอื่นขณะดูโทรทัศน์

ชื่อ	กิจกรรม + บุคคล
งา ดวง	ทำการบ้าน + รับประทาน + ครอบครั ว รับประทานอาหาร + ครอบครั ว เล่น + ญาติ
กานต์	รับประทานอาหาร + ครอบครั ว รับประทานอาหาร + พี่
โม	เล่น + พี่ ว รับประทานอาหาร + ครอบครั ว
พริสซี	อ่านหนังสือ / เล่น + พี่ ว ว เล่น + พี่ ว

จากตาราง การรับประทานอาหารร่วมกันของครอบครัว เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นหน้าโทรทัศน์มากที่สุด ช่วงเวลานี้เด็ก ๆ และครอบครัวจะได้พูดคุยกันพลางรับประทานอาหารไปด้วย โดยมากเป็นอาหารมือเย็น ซึ่งเป็นเวลาสบาย ๆ ไม่รีบเร่ง แต่ละครอบครัวมักใช้เวลาส่วนนี้ประมาณ 1 ชั่วโมงในแต่ละวัน กิจกรรมที่เด็ก ๆ ชอบกระทำร่วมกับบุคคลอื่นขณะดูโทรทัศน์ คือการเล่น เด็กที่มีพี่น้องก็จะเล่นด้วยกัน บางคนอาจเล่นกับพี่เลี้ยง หรือมีเพื่อนมาเล่นด้วย

กิจกรรมที่เด็ก ๆ ทำร่วมกับผู้อื่นในขณะดูโทรทัศน์นั้น จะทำให้โทรทัศน์สามารถเข้าถึงการรับรู้ของเด็กได้มากยิ่งขึ้น เพราะความสนใจของเด็กจะอยู่ที่กิจกรรมและผู้ร่วมทำกิจกรรมมากกว่าโทรทัศน์ เรียกได้ว่าสื่อโทรทัศน์จำเป็นต้องแข่งขันกับสิ่งเร้าต่าง ๆ อยู่เกือบตลอดเวลา และโอกาสที่จะได้รับชัยชนะนั้นก็ใช่ว่าจะมีมากมาย ขึ้นอยู่กับว่าเนื้อหา เรื่องราวในขณะนั้นจะดึงดูดความสนใจของเด็ก ๆ และผู้ดูคนอื่นได้มากน้อยเพียงไร

เมื่อเปรียบเทียบกิจกรรมประเภทเดียวกัน ที่เด็กทำคนเดียวกับการทำร่วมกับบุคคลอื่น ขณะดูโทรทัศน์จะพบว่า กิจกรรมที่เด็กทำร่วมกับคนอื่นนั้นยิ่งทำให้โทรทัศน์หมดความสำคัญลงไปได้ดังเช่น การรับประทานอาหาร หากเป็นการรับประทานอาหารคนเดียว เด็ก ๆ ก็สามารถดูโทรทัศน์ไปพร้อม ๆ กันด้วยได้ แต่ถ้าเป็นเวลาที่ได้รับประทานอาหารร่วมกับครอบครัว สิ่งที่เด็กและครอบครัวให้ความสำคัญในเวลานั้น แม้จะไม่ใช่การรับประทานอาหาร แต่ก็ไม่ใช่การดูโทรทัศน์ เพราะในเวลาดังกล่าวนี้ สมาชิกในครอบครัวจะพูดคุยกัน สิ่งสำคัญขณะนั้นจึงได้แก่ประเด็นที่พูดคุยกันนั่นเอง

ดังนั้นการดูโทรทัศน์ของเด็ก (และผู้ใหญ่) ในความเป็นจริง จึงเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้เป็นอิสระจากกิจกรรม หรือสิ่งเร้าอื่น ๆ เลย ผู้ดูจะเป็นผู้กำหนดเองว่าเมื่อใดที่จะรับสารจากโทรทัศน์ นั้นหมายถึงว่าโทรทัศน์จำเป็นต้องสร้างความน่าสนใจ ชวนติดตามอยู่ตลอดเวลา จึงจะเข้าถึงการรับรู้ของผู้ดูทุกเพศและวัยได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. บุคคลที่ดูโทรทัศน์ร่วมกับเด็ก

การดูโทรทัศน์เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สมาชิกในครอบครัวได้กระทำร่วมกัน จากการเก็บข้อมูลพบว่า คนที่ดูโทรทัศน์ร่วมกับเด็ก ๆ ในแต่ละครอบครัว มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 23
บุคคลที่ดูโทรทัศน์ร่วมกับเด็ก

	บลิว	เอ็ม	ปูน	กานต์	เอ็ง	อ๊อบ	โม	งา	ดวง	พริสซี	น้ำตาล	เอ้
พ่อ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
แม่	-	-	-	X	X	X	X	-	-	X	X	-
พี่ / น้อง	X	X	X	X	X	X	-	-	-	X	-	X
ญาติ	-	-	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-
พี่เลี้ยง	X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-	-
ครอบครัว	-	-	-	X	-	-	X	X	X	X	X	X
เพื่อน	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	X	-

เด็กจาก 6 ใน 8 ครอบครัวใช้เวลาดูโทรทัศน์กับครอบครัว และ 5 ใน 8 ใช้เวลากับแม่และพี่น้อง เด็ก 2 ครอบครัว คือครอบครัวของบลิวและอ๊อบซึ่งพ่อแม่เป็นเจ้าของธุรกิจ ไม่ได้ดูโทรทัศน์พร้อมหน้าทั้งครอบครัวเหมือนครอบครัวอื่น แต่จะดูกับพี่น้องและพี่เลี้ยงแทน

เป็นที่น่าสังเกตว่าหากไม่ใช้การดูโทรทัศน์พร้อมกันทั้งครอบครัวแล้ว พ่อจะไม่ได้ดูโทรทัศน์กับลูกเลย ในขณะที่แม่จะมีเวลาดูโทรทัศน์กับลูกมากกว่า ถึงแม้ว่าเด็ก 3 ครอบครัว คือครอบครัวของ งา เอ้ และพริสซี พ่อแม่แยกทางกัน และอีก 1 ครอบครัว คือครอบครัวของน้ำตาลก็มีแต่แม่ แต่เด็กที่เหลืออีก 4 ครอบครัวซึ่งมีครบทั้งพ่อและแม่ ก็ไม่ได้ดูโทรทัศน์กับพ่อ

เช่นกัน โดย 1 ในกลุ่มนี้คือครอบครัวของเอ็ง พ่อเป็นนักธุรกิจและเดินทางไปต่างประเทศเสมอ ซึ่งในช่วงที่เก็บข้อมูลก็เป็นช่วงที่พ่อไปต่างประเทศเช่นเคย ในขณะที่ครอบครัวของบลิว พ่อไม่มีเวลาคุยโทรศัพท์กับลูก เช่นเดียวกับแม่ก็ไม่มีเวลาคุยโทรศัพท์กับลูก เพราะต่างทำกิจการส่วนตัวกว่าจะกลับถึงบ้าน ลูก ๆ ก็เข้านอนแล้ว ส่วนเด็กอีก 2 ครอบครัว คือครอบครัวของกานต์และโมนั้น พ่อแม่ก็จะกลับถึงบ้านเร็วกว่าแม่และเป็นเวลาที่รายการสำหรับเด็กจบแล้ว ดังนั้นพ่อจึงไม่มีเวลาคุยโทรศัพท์กับลูกเลย

เด็ก ๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้คุยโทรศัพท์กับเพื่อน มีเพียงน้ำตาลและโมเท่านั้นที่คุยโทรศัพท์กับเพื่อนบ้าน ลักษณะดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นถึงสังคมเมืองได้ว่าเป็นสังคมปิด ความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างเพื่อนบ้านมีน้อยมาก แตกต่างจากชนบท เด็ก ๆ มักจะคุยโทรศัพท์กับเพื่อนกลุ่มใหญ่ ซึ่งนอกจากจะแสดงให้เห็นว่า เด็กชนบทมีโอกาสที่จะเป็นเจ้าของสื่อน้อยกว่าเด็กในเมืองแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงลักษณะของสังคมที่มีการเกื้อกูลกันสูงกว่าอีกด้วย

ปฏิกริยาของเด็กขณะดูโทรทัศน์

ปฏิกริยาที่เด็กที่แสดงออกในขณะที่ดูโทรทัศน์นั้น จะแตกต่างกันไปหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับว่าเด็ก ๆ ให้ความสนใจในเรื่องราวที่กำลังดำเนินอยู่ในเวลานั้นหรือไม่ ปฏิกริยาที่เด็กตอบสนองต่อโทรทัศน์จึงแบ่งได้เป็น 2 แบบ ได้แก่

1. ปฏิกริยาตอบสนองเมื่อสนใจ
2. ปฏิกริยาตอบสนองเมื่อไม่สนใจ

1. ปฏิกริยาตอบสนองเมื่อสนใจ เมื่อเด็ก ๆ ให้ความสนใจหรือตั้งใจดูโทรทัศน์ เด็ก ๆ จะแสดงการตอบสนองได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1) แสดงอารมณ์ร่วม เด็ก ๆ จะมีปฏิกริยาตอบสนองต่อเรื่องราวที่กำลังดำเนินอยู่ โดยการแสดงอารมณ์คล้ายตาม ไม่ว่าจะเป็นตอนตื่นเต้น สนุกสนาน หรือหวาดกลัว สีหน้าและท่าทางของเด็ก ๆ จะเป็นไปตามสถานการณ์ในโทรทัศน์

เด็ก ๆ จะปรบมือส่งเสียงหัวเราะเฮฮาเมื่อเนื้อเรื่องสนุกสนาน และเมื่อถึงฉากตื่นเต้น เด็กจะนั่งนิ่งตัวเกร็ง จ้องดูโทรทัศน์ตาแทบไม่กะพริบ มีการส่งเสียงเชียร์ หรือลุ้น

ตัวละคร โดยเฉพาะตัวเอกของเรื่อง แต่ถ้าเนื้อเรื่องทวีความตื่นเต้นมากขึ้น เด็กบางคนถึงกับไม่ยอมดูเลย ดังเช่นเมื่อดวงและครอบครัวดูละครเรื่องสมเด็จพระสุริโยทัยในคืนวันหนึ่ง

เนื้อเรื่องกำลังตื่นเต้นมาก เนื่องจากพระเอกบาดเจ็บและถูกผู้ร้ายตามล่า จนต้องมาหลบซ่อนอยู่ที่ห้องของคนรัก ทุกคนในครอบครัวต่างนั่งเงิบ ไม่ส่งเสียงใด ๆ เลย แต่ละคนต่างจ้องดูโทรทัศน์ไม่วางตา ดวงยืนตัวแข็งอยู่หน้าโทรทัศน์ ห่อไหล่กำมือแน่น เมื่อการค้นหาใกล้ตัวพระเอกเข้ามาเรื่อย ๆ ดวงก็ร้องว่า " โอ๊ย..ทนไม่ไหว " แล้ววิ่งออกไปจากห้อง เมื่อเหตุการณ์คลี่คลาย ทุกคนในห้องโทรทัศน์ถอนใจ ทำทีผ่อนคลายลงทันที ดวงส่งเสียงถามมาจากนอกห้องว่า " เจอมั๊ยคะ " นางลูกพี่ลูกน้องของดวงรีบตอบเสียงดังว่า " ไม่เจอหรอก " ดวงบอกอย่างดีใจว่า " แหม..ค่อยยังชั่ว " แล้วกลับเข้ามาดูใหม่ตามเดิม

ในขณะนั้นทั้งผู้ใหญ่และเด็ก ๆ อย่างงา และดวง ต่างก็แสดงปฏิกิริยาที่ไม่แตกต่างกันนัก ทุกคนต่างเอาใจช่วยให้ตัวละครปลอดภัย เพียงแต่ดวงอาจจะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองมากกว่าคนอื่น เป็นไปได้ว่าเด็ก ๆ มีอารมณ์อ่อนไหวมากกว่าผู้ใหญ่ การตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ จึงค่อนข้างชัดเจนกว่า

การแสดงอารมณ์หวาดกลัวก็เช่นเดียวกัน เมื่อสิ่งที่ปรากฏในโทรทัศน์น่าสะพรึงกลัวเด็ก ๆ จะขมกมือปิดหน้า หากที่ซุกเนื้อให้รู้สึกปลอดภัย แม้ว่าเรื่องดังกล่าวจะเป็นเพียงเรื่องเล็กน้อยในสายตาของผู้ใหญ่ก็ตาม ดังเช่นเมื่อครอบครัวของเอิงดูข่าวเหตุการณ์แผ่นดินไหวในประเทศหนึ่ง ภาพข่าวแสดงให้เห็นถึงตึกรามบ้านช่องที่พังทลาย เอิงไม่ได้สนใจในข่าวเท่าใดนัก แต่เมื่อมีภาพของสุนัขตัวหนึ่งนอนตายอยู่ปรากฏให้เห็นเพียงชั่ววินาที เอิงซึ่งกำลังจะลุกขึ้นไปหยิบของก็ถึงกับชะงัก อ้าปากตาค้าง หันมาถามแม่ด้วยเสียงไม่สบายใจอย่างเห็นได้ชัดว่า " หม่าไอ้มั๊ยครับ ตายรีเปล่า " แม่ปฏิเสธว่าดูไม่ทัน เอิงก็ย้ำว่า " หม่าจริง ๆ เหมือนตายเลยครับ " และพึมพำอย่างไม่สบายใจต่ออีกว่า " หม่าของใครไม่รู้ ทำไมมันตายละใครฆ่ามัน " แม่จึงต้องอธิบายให้เอิงสบายใจขึ้นว่าไม่มีใครฆ่าหรอก แต่คงเป็นเพราะแผ่นดินไหว เอิงจึงรู้สึกดีขึ้นได้บ้าง แต่ก็ยังคงนั่งเงิบอยู่อีกพักใหญ่

ความตายเป็นสิ่งที่สะเทือนอารมณ์เด็ก ๆ ได้มาก เด็ก ๆ จะรู้สึกหวาดกลัวต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแม้ว่าความตายนั้นจะไม่ได้เกิดกับคน แต่เกิดขึ้นกับสัตว์ตัวหนึ่งก็ตาม และแม้แต่เหตุการณ์สมมุติในการ์ตูนก็ทำให้เด็ก ๆ หวาดกลัวได้เช่นเดียวกัน ดังในกรณีของบลิวและปูน

สองพี่น้องคูวิตีโอการ์ตูนเรื่องเซนต์เซย่าด้วยกัน นี่ไม่ใช่การดูครั้งแรก ดังนั้นทั้งคู่จึงรู้ล่วงหน้าได้ว่าจะเกิดอะไรต่อไป ในตอนหนึ่งของการต่อสู้ที่ดุเดือดมาก มีการสูญเสีย และมีเลือดท่วมจอ บลิวและปุนซึ่งเตรียมตัวด้วยการปิดตาแบบแฉะ ๆ ไว้ล่วงหน้า ก็รีบห่อตัวหันหน้าซุกกับผนังเก้าอี้ และเตือนผู้วิจัยว่า "ระวังนะมันน่ากลัวที่สุดเลย บลิวไม่กล้าดูหรอก "

" ปุนก็ไม่อยากดู " ปุนส่งเสียงสนับสนุนมาด้วยโดยไม่ยอมเปิดตาเช่นกัน นอกจากนี้บลิวยังขอให้ผู้วิจัยช่วยขอกด้วยเมื่อเหตุการณ์นั้นจบลง บลิวได้ให้ความเห็นด้วยท่าทางจริงจังต่อฉากการต่อสู้ที่ผ่านไปว่า " บลิวไม่ชอบเลยมันน่ากลัว มีหน้าละ ๆ มีเลือดเยอะแยะด้วย "

การแสดงอารมณ์ร่วมของเด็ก ๆ จากเหตุการณ์ตัวอย่างนี้ ชี้ให้เห็นว่าเรื่องราวในโทรทัศน์ มีผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของเด็ก ๆ มาก เด็กจะเข้าถึงอารมณ์ต่าง ๆ ในรายการโทรทัศน์ได้ง่าย และมีการแสดงออกที่มากกว่าโดยเฉพาะการแสดงอารมณ์ตื่นเต้น หรือหวาดกลัว

2) ตัวอย่างจดจ่อ มีสมาธิ เมื่อใดที่เด็ก ๆ ให้ความสนใจต่อภาพและเรื่องราวในโทรทัศน์เป็นอย่างมาก สิ่งหนึ่งที่เด็ก ๆ กระทำเสมอคือการจับจ้องอยู่แต่โทรทัศน์อย่างตั้งใจ จนดูเหมือนจะลืมสิ่งรอบตัวไปชั่วขณะ

เด็ก ๆ จะไม่ได้ยินเสียงเรียก หรือหากได้ยิน ก็ไม่แสดงอาการโต้ตอบ บางครั้งที่ผู้ใหญ่เรียกใช้งาน เด็ก ๆ จะอืดอาดหรือต่อรองขอทำในช่วงโฆษณา ซึ่งไม่เป็นที่ทันใจผู้ใหญ่เลย เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น พ่อแม่ หรือผู้ใหญ่ในบ้านย่อมไม่พอใจ และรู้สึกว่าเด็ก ๆ กำลังติดโทรทัศน์จนไม่เป็นอันทำอะไร ซึ่งถ้าหากจะมองตามความเป็นจริงแล้ว ลักษณะการแสดงออกเช่นนี้เป็นเรื่องปกติ ที่เกิดขึ้นได้ทั้งกับผู้ใหญ่และเด็ก เป็นธรรมดาที่เมื่อใครก็ตามกำลังสนใจสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างมาก ย่อมไม่ต้องการถูกขัดจังหวะ เพียงแต่ว่าเด็กไม่ได้อยู่ในฐานะที่จะแสดงปฏิกิริยาเช่นนี้ได้ เพราะไม่ได้เป็นผู้มีอำนาจในครอบครัวนั่นเอง

3) ลอกเลียนแบบ เด็ก ๆ ชอบที่จะเลียนแบบสิ่งที่ตนชอบใจจากโทรทัศน์ ไม่ว่าจะเป็นการเลียนแบบด้วยคำพูด หรือท่าทางก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าเด็กหญิงจะเลียนแบบสิ่งที่สวยงาม เช่นท่าเต้น หรือร้องเพลงเลียนแบบโฆษณาและละครอย่างตั้งใจ ดังเช่นที่น้ำตาลูกขึ้นเต้นตามเพลงโฆษณา หรือพริสซีย์ที่ชอบร้องตามเพลงละครทุกเรื่องที่คุณ และแม้แต่ก็เอ้ชอบวาดรูปเลียนแบบการ์ตูนญี่ปุ่นในโทรทัศน์ มีบ้างเหมือนกันที่เด็กหญิงไม่ได้เลียนแบบเฉพาะสิ่งที่สวยงามเท่านั้น ดังเช่น งาชอบแก้มักทำหน้าคุดันนัยน์ตาพอง เลียนแบบคุณยายวรรณ จากละครเรื่อง

ทายาทอสูร หรือดวงก็เลือกที่จะทำท่ากระเลือกกระสนทรนทราย เหมือนตัวละครที่บาดเจ็บในเรื่องสมเด็จพระสุริโยทัย

ส่วนเด็กผู้ชาย การเลียนแบบท่าทางการต่อสู้จะพบมากที่สุด สิ่งที่เด็กผู้ชายชอบมากอีกสิ่งก็คือการทำท่าแปลงกายเหมือนพระเอกในการ์ตูน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเซนต์เซย์ย่า ปาร์แมน หรือสามเหลี่ยมยอดนินจา นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กบางคนจะสมมติตัวเองเข้าไปแทนที่ตัวละครเอกในเรื่อง เช่นที่บิลวและพี่น้องต่างก็แบ่งกันว่าใครจะเป็นนินจาเต๋าดัวโด หรือใครจะเป็นตัวเอกตัวโดในเรื่องเซนต์เซย์ย่า

บางครั้งการเลียนแบบของเด็กผู้ชายก็จะเป็นการล้อเลียนมากกว่า เป็นต้นว่าเมื่อเด็กผู้หญิงในรายการโลกของเด็กเต้นปิดท้ายรายการ ก็ทำท่ารำคาญ บ่นว่า " ทั้งปี... เต้นอย่างนี้อยู่ได้ทั้งกะปี " แล้วก็ถอดเสื้อผ้าแก้มเต้นย้ายกันเลียนแบบเด็กในโทรทัศน์ ผลงเดินเข้าห้องน้ำไป เช่นเดียวกับกานต์ที่ชอบร้องเพลงตามโฆษณาหรือละครเหมือนกัน แต่ไม่เคยร้องเหมือนกับแบบเลย เพราะชอบเปลี่ยนเนื้อเพลงอยู่เป็นประจำ จากเพลงแม่หญิง กานต์ก็สามารถเปลี่ยนให้เป็นแม่ผี หรือแม่หมูได้ทันที แม้แต่โฆษณานมขบเคี้ยวออกใหม่ยี่ห้อไอ้ต้อต้อได้ กานต์ก็ไม่รีรอที่จะเปลี่ยนเป็นคนหัวโต และเมื่อกานต์ดูละครเรื่องปานแดงเทวบุตร กานต์ก็แต่งเพลงให้ละครเสียใหม่ว่า " ปานดำ ปานดำ ขยับหัวใจ "

การเลียนแบบของเด็ก ๆ นั้น เท่ากับว่าเด็ก ๆ เรียนรู้ที่จะแสวงหาเอกลักษณ์ส่วนบุคคล (personal identity) และเห็นได้ชัดว่ามีความแตกต่างกันไปตามเพศ ในขณะที่เด็กผู้ชายจะแสดงความแข็งแรง ด้วยการเลียนแบบการต่อสู้ เด็กผู้หญิงก็เลือกที่จะเลียนแบบเสียงเพลงหรือท่าเต้นรำ ซึ่งแสดงความอ่อนหวานของเพศหญิง แสดงให้เห็นว่าเด็ก ๆ รู้จักเลียนแบบสิ่งที่เห็นจากโทรทัศน์ โดยเฉพาะสิ่งที่ เป็นต้นแบบสำหรับเพศของตน

2. ปฏิกริยาตอบสนองเมื่อไม่สนใจ โทรทัศน์ไม่อาจจะดึงความสนใจของเด็กไว้ได้ตลอดเวลา จริง ๆ แล้วเด็กจะมีความสนใจสิ่งใดเพียงชั่วระยะเวลาที่สั้นมาก จึงมักพบเสมอว่าเด็ก ๆ ไม่ได้ดูโทรทัศน์ทั้ง ๆ ที่เปิดโทรทัศน์ทิ้งไว้

เมื่อเด็กหมดความสนใจในรายการโทรทัศน์ เด็ก ๆ จะลองเปลี่ยนช่อง เพื่อหารายการใหม่ที่น่าสนใจกว่า การมีรีโมทคอนโทรลทำให้เด็กสามารถเปลี่ยนช่องได้สะดวก ดังนั้นเมื่อรู้สึกว่าการที่ค้อยู่ที่นั่นไม่น่าสนใจเสียแล้ว เด็ก ๆ ก็จะเปลี่ยนช่องทันที หารายการช่องอื่นมาแทนเรื่องที่กำลังค้อยู่ การที่จะเลือกว่าจะดูเรื่องใดนั้น เด็ก ๆ ใช้เวลาตัดสินใจเพียงชั่วขณะ

เดียว ก็มักจะเลือกได้ โดยอาจมีการถามความเห็นของผู้ที่ร่วมดูอยู่ด้วย ซึ่งมักจะเป็นพี่น้อง หรือ เพื่อนมากกว่าผู้ใหญ่ เพราะเวลาที่ดูโทรทัศน์กับผู้ใหญ่ นั้น อำนาจการตัดสินใจจะเป็นของผู้ใหญ่ โดยตรง เด็กจึง ๆ ไม่อาจเปลี่ยนช่องได้เอง

ในกรณีที่ไม่มีรายการน่าสนใจ หรือไม่อาจเลือกรายการที่ต้องการได้ เด็ก ๆ ก็จะไปเปลี่ยนไปทำกิจกรรมอื่น ซึ่งกิจกรรมนั้นอาจทำคนเดียว เช่นอ่านหนังสือ ทำการบ้าน หรือทำร่วมกับคนอื่น เช่นการเล่น เป็นต้น แต่เนื่องจากเด็ก ๆ ส่วนใหญ่ มักจะมีกิจกรรมประกอบขณะดูโทรทัศน์อยู่แล้ว ดังนั้นจึงพบว่าเด็ก ๆ จะเปลี่ยนไปให้ความสนใจในกิจกรรมที่ทำอยู่มากกว่าการดูโทรทัศน์

โทรทัศน์จะได้รับความสนใจอีกครั้ง ก็ต่อเมื่อเนื้อหาเปลี่ยนแปลงเข้มข้นน่าสนใจขึ้น เด็ก ๆ จะละจากกิจกรรมที่ทำอยู่นั้นหันมาสนใจรายการโทรทัศน์ใหม่อีก จนกว่าสิ่งที่น่าสนใจจะหมดไป กิจกรรมต่าง ๆ ก็จะดำเนินต่อไปตามเดิม เป็นที่น่าสังเกตว่าเด็ก ๆ สามารถรับรู้ปฏิกิริยาต่าง ๆ จากโทรทัศน์ได้ แม้ว่าจะไม่ได้จ้องดูโทรทัศน์อยู่เลยก็ตาม โดยส่วนใหญ่แล้ว ขณะที่กำลังสนใจอยู่กับกิจกรรมตรงหน้า แต่เมื่อเสียงจากโทรทัศน์เริ่มผิดแปลก หรือเปลี่ยนโทนเสียง เด็ก ๆ จะเงยหน้าดูโทรทัศน์ทันที เช่นในกรณีของน้ำตาลและงา น้ำตาลชอบวาดรูปหรืออ่านหนังสือขณะดูโทรทัศน์เป็นประจำ และดูเหมือนจะให้ความสนใจกับกิจกรรมตรงหน้ามากกว่าโทรทัศน์ แต่ทุกครั้งที่มิเสียงเพลงประกอบโฆษณาที่จังหวะง่าย ๆ สนุกสนาน น้ำตาลจะเงยหน้าขึ้นดูโทรทัศน์และร้องเพลงตามทันที หรือบางครั้งก็ร้องเพลงตามโดยไม่ได้หันไปดูโทรทัศน์เลยสักนิด

ทำนองเดียวกับงาซึ่งทำการบ้านหน้าโทรทัศน์ในช่วงเวลาของรายการละครเสมอ งาตั้งใจทำการบ้านมากกว่าจะดูละคร แต่ผู้วิจัยได้พบว่าครั้งหนึ่งเมื่อมีฉากต่อสู้ในละคร งาถึงกับถือดินสอค้าง จ้องดูโทรทัศน์ไม่วางตา จนจบฉากดังกล่าว งาจึงจะสนใจการบ้านตรงหน้าดังเดิม ไม่เพียงแต่น้ำตาลและงาเท่านั้นที่มีปฏิกิริยาเช่นนี้ เด็กคนอื่น ๆ ต่างก็มีปฏิกิริยาตอบสนองแบบเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าเด็ก ๆ นั้นไวต่อการรับรู้สิ่งเร้าที่มากกระทบเป็นอย่างมาก

ปฏิกิริยาตอบสนองของเด็กต่อโทรทัศน์ทั้ง 2 ด้านนี้ ชี้ให้เห็นว่าเด็ก ๆ ไม่ได้ถูกโทรทัศน์ครอบงำ แต่ทว่าเด็กมีทางเลือกที่จะรับสารหรือไม่รับก็ได้ หากเด็ก ๆ เลือกที่จะรับก็เป็นเพราะโทรทัศน์สามารถสนองความพึงพอใจด้านใดด้านหนึ่งในขณะนั้นได้ แต่ถ้าโทรทัศน์ไม่อาจสนองความต้องการในขณะนั้นได้ ทางออกของเด็ก ๆ ก็คือ หากิจกรรมอื่นมาทำแทน หรือไม่เช่นนั้นก็เพียงแต่ปิดโทรทัศน์เสีย

รายการโทรทัศน์ที่เด็กชอบดู

เนื่องจากเป็นการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตการณ์ ดังนั้นข้อมูลเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่เด็ก ๆ ชอบดูนี้ จึงได้จากการบันทึกข้อมูลของผู้วิจัยซึ่งรวบรวมชื่อรายการโทรทัศน์ทั้งหมดที่เด็ก ๆ ได้ดูในช่วงระหว่างการเก็บข้อมูล ข้อมูลส่วนนี้ไม่สามารถนำมาแจกแจงความถี่หรือหาค่าร้อยละได้ เนื่องจากการเก็บข้อมูลของแต่ละครอบครัวไม่ได้กระทำในวันเดียวกัน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ก็มีขนาดเล็กด้วย

สิ่งที่น่าสังเกตประเด็นหนึ่งก็คือ รายการโทรทัศน์ที่เด็ก ๆ ได้ดู อาจไม่ใช่รายการที่เด็ก ๆ ชอบทั้งหมด ทั้งนี้เพราะเด็ก ๆ ไม่ได้เป็นผู้เปิดโทรทัศน์เพียงคนเดียวในครอบครัว ยิ่งไปกว่านั้นในช่วงเวลาเก็บข้อมูล ผู้วิจัยยังได้พบว่าเด็ก ๆ บางคนไม่ได้เปิดโทรทัศน์เองเลยสักครั้ง ในการนำเสนอข้อมูลส่วนนี้จึงจัดแยกรายการโทรทัศน์ที่เด็ก ๆ ดูออกเป็น 2 ส่วน คือ รายการที่เด็กเลือกเปิดรับ และรายการที่ครอบครัวเลือกเปิดรับ ดังตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24

รายการโทรทัศน์ที่เด็กเปิดรับในครอบครัว

เด็กเลือกเปิดรับ	ประเภทรายการ	ครอบครัวเลือกเปิดรับ	ประเภทรายการ
นินจาฮาโตริ	การ์ตูนแนวตลกขบขัน	การ์ตูนหลังข่าวช่อง 3	การ์ตูนแนวตลกขบขัน
ปาร์แมน	การ์ตูนแนวตลกขบขัน	การ์ตูนหลังข่าวช่อง 7	การ์ตูนแนวตลกขบขัน
เมากิลี	การ์ตูนแนวผจญภัย	พริกหวานน้ำตาลเผ็ด	ละครแนวความรัก
โตเรมอน	การ์ตูนแนวตลกขบขัน	กาในฝูงหงส์	ละครแนวความรัก
สามเหลี่ยมยอดนินจา	การ์ตูนแนวต่อสู้	แม่หญิง	ละครแนวความรัก
มิสเตอร์ที่คนดูใจดี	การ์ตูนแนวผจญภัย	โทน	ละครแนวความรัก
หมาน้อยสกุบิตู	การ์ตูนแนวผจญภัย	วนาลี	ละครแนวความรัก
เจ้าชายอภินิหาร	การ์ตูนแนวต่อสู้	พรพรหมอลเวง	ละครแนวความรัก
เทพเจ้าดาวเหนือ	การ์ตูนแนวต่อสู้	ลอดลายมังกร	ละครแนวชีวิต
เจ้าหญิงอัศวิน	การ์ตูนแนวต่อสู้	สมเด็จพระสุริโยทัย	ละครแนวประวัติศาสตร์
เมียม	การ์ตูนแนววิทยาศาสตร์	สมเด็จพระสุริโยทัย	ละครแนวประวัติศาสตร์
อ้วนพอมจอมยุ่ง	การ์ตูนแนวตลกขบขัน	แฝดอลเวง	ละครแนวตลกขบขัน
โลกของเด็ก	รายการสำหรับเด็ก	กำลังใจ	ละครแนวชีวิตวัยรุ่น
เจ้าขุนทอง	รายการสำหรับเด็ก	บ้านผีเพี้ยน	ละครแนววัยรุ่นและครอบครัว
ชีวิตน่ารัก	สารคดีสัตว์/ธรรมชาติ	หนูทำได้	รายการสำหรับเด็ก
โลกน่ารัก	สารคดีสัตว์/ธรรมชาติ	โลกสลัปลี	สารคดีธรรมชาติ/ ศิลปวัฒนธรรม
นิทานชีวิต	รายการสำหรับเด็ก		
ขบวนการไลฟ์แมน	ภาพยนตร์แนวต่อสู้		
ปานแดงเทวบุตร	ละครแนวพื้นบ้าน		
สุดสาคร	ละครแนวพื้นบ้าน		
กำลังใจ	ละครแนวชีวิตวัยรุ่น		
คนเยาะเรื่องแยะ	ละครแนวตลกขบขัน		
คู่ทรหด	ละครแนวชีวิต		

จากข้อมูลในตารางข้างต้น รายการโทรทัศน์ที่เด็ก ๆ เปิดดูเองจะเป็นรายการ การ์ตูนมากกว่ารายการประเภทอื่น ในขณะที่รายการละครเป็นรายการที่ครอบครัวเปิดดูมากที่สุด จึงกล่าวได้ว่ารายการโทรทัศน์ที่เด็ก ๆ ดูมากเป็นอันดับแรกนั้น คือรายการการ์ตูนและละคร

เป็นที่น่าสังเกตว่า รายการการ์ตูนหลังข่าวทางช่อง 3 และ ช่อง 7 นั้น เป็น รายการที่ครอบครัวเปิดรับ ไม่ใช่เด็กเปิดรับเอง ทั้งนี้เป็นเพราะว่ารายการดังกล่าวอยู่ระหว่าง รายการข่าวและละคร ซึ่งถือได้ว่าเป็นเวลาดูโทรทัศน์ของพ่อแม่หรือของผู้ใหญ่ ไม่ใช่เวลาของเด็ก ดังนั้นผู้มีอำนาจในการใช้สื่อในขณะนั้นจึงเป็นผู้ใหญ่

จากการสังเกตการณ์พบว่าเมื่อถึงเวลาของรายการการ์ตูน หากผู้ใหญ่กำลังดูช่อง อื่นที่ไม่มีการ์ตูน เด็ก ๆ จะขอให้ผู้ใหญ่ช่วยเปลี่ยนช่องหรือผู้ใหญ่บางครอบครัวก็จะเปลี่ยนช่องให้ เด็ก ๆ เองเมื่อได้เวลา ดังเช่นในครอบครัวของกานต์ซึ่งพ่อชอบดูข่าวช่อง 7 แต่การ์ตูนทาง ช่อง 3 จะมาก่อนข่าวช่อง 7 จบเสมอ กานต์จึงมักเป็นฝ่ายบอกให้พ่อเปลี่ยนช่องเมื่อได้เวลา และเมื่อการ์ตูนจบแล้วพ่อก็จะเปลี่ยนกลับมาช่อง 7 เช่นเดิม กานต์จะรอเวลาข่าวช่อง 7 จบ เพื่อจะดูการ์ตูนของช่อง 7 ต่อไป หรือในครอบครัวของน้ำตาลซึ่งแม่ชอบดูข่าวช่อง 5 แต่ก็ จะเปลี่ยนไปช่อง 3 เมื่อได้เวลากาการ์ตูนของน้ำตาล และเปลี่ยนไปช่อง 7 ต่อเมื่อการ์ตูนทาง ช่อง 3 จบแล้ว เพื่อรอดูการ์ตูนเรื่องต่อไป

รายการที่เด็ก ๆ เป็นผู้เปิดรับเองนั้น จึงเป็นรายการช่วงเย็นวันจันทร์ถึงศุกร์ และเช้าวันเสาร์อาทิตย์ ตั้งแต่ 8.30 น. จนถึงประมาณ 10.30 น. สำหรับรายการโทรทัศน์ ที่เด็ก ๆ เลือกเปิดรับ หากนำมาจัดแบ่งตามเพศจะพบว่า เด็กผู้ชายชอบดูการ์ตูนมากเป็นอันดับ แรก ในขณะที่เด็กผู้หญิงชอบดูการ์ตูน รายการสำหรับเด็ก สารคดี และละครมากพอ ๆ กัน ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิจัยวิทยุโทรทัศน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25

รายการโทรทัศน์ที่เด็กชอบดู แยกตามเพศชาย / หญิง

เด็กชายเลือกเปิดรับ	ประเภทรายการ	เด็กหญิงเลือกเปิดรับ	ประเภทรายการ
นินจาอาโตริ	การ์ตูนแนวตลกขบขัน	เมากลิ	การ์ตูนแนวผจญภัย
ปาร์แมน	การ์ตูนแนวตลกขบขัน	โตเรมอน	การ์ตูนแนวตลกขบขัน
โตเรมอน	การ์ตูนแนวตลกขบขัน	อ้วนผอมจอมยุ่ง	การ์ตูนแนวตลกขบขัน
เมากลิ	การ์ตูนแนวผจญภัย	เจ้าขุนทอง	รายการสำหรับเด็ก
หมาน้อยสกุบิดู	การ์ตูนแนวผจญภัย	นิทานชีวิต	รายการสำหรับเด็ก
มิสเตอร์ที่คนดูใจดี	การ์ตูนแนวผจญภัย	ชีวิตน่ารัก	สารคดีสัตว์/ธรรมชาติ
สามเหลี่ยมยอดนินจา	การ์ตูนแนวต่อสู้	โลกน่ารัก	สารคดีสัตว์/ธรรมชาติ
เจ้าชายอภินิหาร	การ์ตูนแนวต่อสู้	คนเยอะเรื่องแยะ	ละครแนวตลกขบขัน
เทพเจ้าดาวเหนือ	การ์ตูนแนวต่อสู้	คู่ทรหด	ละครแนวชีวิต
เจ้าหญิงอัศวิน	การ์ตูนแนวต่อสู้	กำลังใจ	ละครแนวชีวิตวัยรุ่น
เมียม	การ์ตูนแนววิทยาศาสตร์		
ขบวนการไลฟ์แมน	ภาพยนตร์แนวต่อสู้		
ปานแดง เทวบุตร	ละครแนวพื้นบ้าน		
สุดสาคร	ละครแนวพื้นบ้าน		
โลกของเด็ก	รายการสำหรับเด็ก		
เจ้าขุนทอง	รายการสำหรับเด็ก		

จากตารางจะเห็นว่าเด็กชายมีการเปิดรับรายการประเภทการ์ตูนมากกว่าเด็กหญิง ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะการ์ตูนส่วนใหญ่ที่นำเสนอทางโทรทัศน์ เป็นการ์ตูนแนวต่อสู้และผจญภัย มากกว่าการ์ตูนแนวอื่น ทำให้เด็กผู้หญิงไม่นิยมดูมากเท่ากับเด็กผู้ชาย ส่วนการ์ตูนแนวตลกขบขัน ทั้งเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงจะให้ความสนใจมากไม่ต่างกัน

ผู้วิจัยได้พบว่าเด็ก ๆ มีการแบ่งว่ารายการประเภทใดเป็นรายการของเพศชาย และรายการใดเป็นรายการของเพศหญิง และมีความรู้สึกว่าจะดูรายการของเพศตนเองเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการใช้โทรทัศน์เพื่อแสวงหาเอกลักษณ์ส่วนบุคคล กรณีดังกล่าวนี้เห็นได้ชัดในกลุ่มเด็กชาย เช่นในเหตุการณ์ต่อไปนี้

โมกำลังนั่งรับประทานขนมพลางดูการ์ตูนเรื่องเจ้าหญิงอัศวิน ฝ่ายเดินเข้ามาในห้อง เห็นโมกำลังดูโทรทัศน์อยู่พอดี

ฝ่าย : (ทำเสียงเหยียด) ดูอะไรนะโม หนังสื๊ดหรือ

โม : (ยิ้มแหย) เปล่า...โมรอดูอีกเรื่อง

เมื่อผู้วิจัยถามถึงความหมายของคำว่า " หนังสื๊ด " ก็ได้รับคำตอบว่า

ฝ่าย : ก็หนังสื๊ดหญิง แต่ผู้ชายมาดูอะไร

และเมื่อ " หนังสื๊ด " จบลง มีการดูเรื่องปาร์แมนต่อ โมรีบหันมาบอกผู้วิจัยทันที

โม : นี่หนังสื๊ดผู้ชายนะ แต่มันก็ต้องไปหน่อย

ตามความคิดของโมและฝ่าย รายการของผู้ชายจะต้องมีตัวเอกที่เก่งกาจเป็นเพศชายเท่านั้น ส่วนรายการที่มีผู้หญิงเป็นตัวเอก แม้จะเก่งกล้าเพียงใดก็ไม่ใช่รายการของผู้ชายทั้งยังเสี่ยงคักคิครีอกด้วยหากเด็กผู้ชายจะดู นอกจากนี้รายการที่มีตัวเอกเป็นเพศชายแต่ไม่ได้แสดงความสามารถในการต่อสู้แบบลูกผู้ชาย จัดเป็นรายการของผู้ชายก็จริง ทว่าเป็นได้เพียงรายการประเภท " ดึงตึง " เท่านั้น

ทัศนคติดังกล่าวนี้ น่าจะมีเหตุผลมาจากการที่ผู้ชายถูกหล่อหลอมเลี้ยงดูให้เป็นเพศที่เข้มแข็ง ในขณะที่ผู้หญิงถูกมองว่าเป็นเพศที่อ่อนแอ และได้รับการอบรมสั่งสอนให้มีความอ่อนโยน นุ่มนวล การที่ผู้ชายดูรายการของเพศหญิงจึงเสมือนเป็นการแสดงความไม่เข้มแข็ง ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ยอมรับ ในทางตรงข้ามหากเด็กหญิงจะดูรายการของเพศชายบ้าง ก็คงไม่ใช่เรื่องที่น่าอับอาย แต่เด็กผู้หญิงก็ไม่ได้นิยมดูรายการโทรทัศน์แนวต่อสู้ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะลักษณะทางธรรมชาติของเพศหญิงมากกว่า

อย่างไรก็ตาม เมื่ออยู่ตามลำพังหรือในสถานที่เป็นส่วนตัวกับครอบครัวแล้ว การแสดงความเป็นลูกผู้ชายก็ไม่ใช้สิ่งที่สำคัญอะไรนัก ต่างไปจากเมื่อมีคนอื่นร่วมดูโทรทัศน์อยู่ด้วย เช่นเดียวกับที่โมกำลังดูการ์ตูนเรื่องเจ้าหญิงอัศวินอย่างสนใจ แต่ต้องรีบปฏิเสธว่าไม่ได้ตั้งใจดู ทันทีที่ฝ่ายแสดงท่าทีดูหมิ่น การเป็นลูกผู้ชายในที่นี้จึงหมายถึงการเป็นเฉพาะเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้อื่นเท่านั้น

ลักษณะการแสดงออกของเด็ก ๆ เช่นนี้ จะไม่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่เลย ในขณะที่รายการโทรทัศน์แต่ละรายการจะเหมาะกับผู้ชมแต่ละกลุ่ม และยังเป็นตัวบ่งชี้สถานะทางสังคมของผู้ชมโดยปริยายได้อีกด้วย เป็นต้นว่าผู้ที่มีสถานะทางสังคมสูง จะบอกว่าตนชอบดูรายการประเภทความรู้ ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงนั้นอาจจะชอบดูรายการประเภทละคร " น้ำเน่า " แต่ไม่บอก เพราะต้องการรักษาภาพลักษณ์ของความเป็นผู้มีความรู้เอาไว้ เด็ก ๆ ก็เช่นเดียวกัน เพียงแต่มีติทางสังคมของเด็ก ๆ ยังไม่ซับซ้อนเท่ากับผู้ใหญ่ จะมีก็แต่การแบ่งเป็นเพศชายหญิง เท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย